

Depresiunile subcarpatice Tazlău și Oituz - Cașin. Caracterizare geomorfologică comparativă

Costică Brânduș, Adrian Grozavu

Cuvinte cheie: depresiune, Subcarpați, limită, Subcarpații Tazlăului

Les dépressions subcarpatiques de Tazlău et de Oituz – Cașin. Caractérisation géomorphologique comparative.

L'analyse géomorphologique de détail des dépressions subcarpatiques de Tazlău et de Oituz-Cașin met en évidence certaines ressemblances, en spécial d'ordre morphographique, mais aussi des différences importantes, d'ordre génétique et évolutif (la dépression de Tazlău – tectono – érosive et la dépression de Oituz-Cașin – sculpturale, subséquante) et en ce qui concerne les types de relief, les causes spécifiques et l'intensité différente des processus dénudationels.

Sur ces considérants on arrive à la conclusion que les deux dépressions appartiennent aux unités subcarpatiques différentes – la Dépression de Tazlău, aux Subcarpates de la Moldavie et la Dépression de Oituz-Cașin, aux Subcarpates de la Courbure – séparées par la vallée large de Trotuș, un couloir bien individualisé après la percée des Carpates par le défilé de Târgu Ocna.

Depresiunile subcarpatice la care ne referim – Tazlău și Oituz-Cașin (fig. 1) – sunt considerate de unii geografi ca aparținând unei singure depresiuni subcarpatice, Tazlău-Cașin, cea mai sudică din Subcarpații Moldovei (Popp, 1965; Mihăilescu, 1966; Tufescu, 1966; Grumăzescu, 1973; Roșu, 1973; Velcea și Savu, 1982) sau de alții ca fiind două depresiuni subcarpatice distincte, subunități ale Subcarpaților Moldovei, respectiv, Subcarpaților Curburii (David, 1931; Șandru, 1956; Sîrcu, 1971; Brânduș, 1981 și 1996). Plecând, în primul rând, de la acest considerent, apreciem că analiza comparativă a principalelor caracteristici geomorfologice ale celor două depresiuni, la care s-a ajuns prin cercetări detaliate de teren, este necesară, binevenită.

Cu privire la limita vestică, ambele depresiuni sunt dominate de Unitatea montană carpatică prin abrupturi de natură petrografică și tectonică, reprezentând fruntea pânzei de Tarcău și frunți ale unor lamele de șariaj, la nord de Trotuș (Culmea Berzunț. Munceii Piatra Crăpată, Uture, Stogul de Piatră și Măgura Tazlău), sau fruntea pânzei marginale, la sud de Trotuș (Vârful Chilăului, Coșna, Scaunul Runcului, Măgura Cașinului).

Total diferită este limita estică. Dacă Depresiunea Tazlău, de la nord de Trotuș, este limitată în est de Culmea subcarpatică a Pietricicăi (740 m), de fapt de un aliniament de falii secundare interne, de-a lungul cărora anticlinoriul Culmii Petricica a suferit importante înălțări la începutul Pleistocenului, Depresiunea Oituz-Cașin este limitată de o cuestă puternic povârniță spre vest, sculptată în depozitele piemontane villafranchiene, monoclinale, ale masivelor Oușorul și Zăbrăuți.

Geneza depresiunilor este, de asemenea, diferită. Depresiunea Tazlău are **origine tectono-erozivă**, schițându-se ca depresiune în urma mișcărilor de înălțare, de la începutul Pleistocenului inferior, a anticlinoriului Pietricicăi. Ulterior, după instalarea și adâncirea rețelei hidrografice actuale – Tazlăul și principalii afluenți – procesele fluvio-denuționale au accentuat caracterul depresionar al acesteia. În schimb, Depresiunea Oituz-Cașin este prin excelență de **origine erozivă**. Instalarea Oituzului și Cașinului, probabil în Pleistocenul mediu, în zona de contact a depozitelor miocene cutate cu depozitele piemontane villafranchiene, a condus la coborârea treptată a altitudinii interfluviilor, în

funcție de nivelul de bază al Troțușului, la conturarea depresiunii și a caracterului său subsecvent în raport cu monoclinul depozitelor piemontane și cu abruptul cuestas de pe latura estică.

Evoluția reliefului, începând din Pleistocenul inferior în Depresiunea Tazlău și, probabil, din Pleistocenul mediu în Depresiunea Oituz-Cașin, este, în mare parte, asemănătoare. Relieful înalt, interfluvial, din ambele depresiuni, creație aproape exclusivă a rețelei hidrografice actuale, este orientat paralel cu principalii afluenți ai Tazlăului, Oituzului și Cașinului, evoluția lor fiind condiționată de nivelurile de bază locale ale acestora. Nu se confirmă existența uneia sau mai multor niveluri de eroziune, formate în alte condiții de morfogenează sau ale altei rețele hidrografice decât cea actuală. Fac excepție suprafețele de glacis din Depresiunea Tazlău, de sub Culmea Berzunț, creație a proceselor denudaționale și retragerii flancului estic al Culmii Berzunț, precum și unele interfluvii structurale din sudul aceleiași depresiuni, reprezentate prin hogback-uri (dealurile Perchiu, Straja, Brașovului, Cocoara etc.).

Între depresiunile subcarpatice Tazlău și Oituz-Cașin se interpune valea largă a Troțușului, cu lățimi la partea superioară a versanților cuprinse între 4 și 12 km, sculptată în depozitele relativ friabile ale molasei miocene cutate, cu mai multe niveluri de terasă pe versantul drept, în Dl. Buhoci, cea mai înaltă având 180-190 m altitudine relativă.

Relieful structural și petrografic este mai bine reprezentat în Depresiunea Tazlău, ca frecvență a formelor structurale elementare, cu precădere în jumătatea sudică a depresiunii, către contactul cu valea Troțușului, precum și ca forme tipice de relief carstic, pe gipsuri. Relieful carstic din Depresiunea Tazlău s-a format pe un complex litologic badenian, în care apar orizonturi groase de gipsuri, de 10 până la 50 cm, înclinate cu 25° – 45° spre vest. Se cunosc lapiezuri și doline, cu diametre de 1-3 m și excepțional de 50-60 m, în jumătatea estică a depresiunii (dealurile Bălăneasa, Livezilor, Stânei, Carageana etc.).

În Depresiunea Oituz-Cașin relieful structural este reprezentat prin cuestas și văi subsecvente în zona de contact a depresiunii cu piemonturile Oușorul și Zăbrăuți, iar un relief petrografic propriu-zis nu s-a putut forma în condițiile unui facies petrografic variat, cu alternanță deasă a orizonturilor. Cu excepția reliefului carstic, pe gipsuri, nici în Depresiunea Tazlău nu s-au putut individualiza alte forme litologice, datorită acelorași condiții de facies petrografic și alternanței dese a stratelor.

Relieful fluvial este într-o oarecare măsură asemănător în ambele depresiuni subcarpatice, mai ales la nivelul albiilor minore și majore. La nivelul teraselor de versant există importante deosebiri atât ca număr cât și ca altitudini relative (vezi tabelul 1).

Tabelul 1: Altitudinile relative ale teraselor principalelor râuri

Râul	Altitudini relative în m								
	130-140	120-125	95-105	75-80	30-35	20-22	13-15	8-12	5-7
Tazlău	130-140	120-125	95-105	75-80	30-35	20-22	13-15	8-12	5-7
Oituz	—	—	95-110	—	40-50	—	15-18	10-12	5-9
Cașin	—	—	—	40-60	25-35	—	15-20	10-12	5-8

Numărul mai mare al nivelurilor de terasă din Valea Tazlăului, cel mai înalt nivel având 130-140 m altitudine relativă, atestă vechimea mai mare a rețelei hidrografice din Depresiunea Tazlău.

De asemenea, existența teraselor înalte, de 130-140 m, 120-125 m și 95-105 m altitudine relativă, numai pe stânga văii este o dovadă a mării intensități a înălțării Culmii Pietricica începând din Pleistocenul inferior.

Vechimea mai mare a rețelei hidrografice din Depresiunea Tazlău este atestată și de fenomenele de captare efectuate la nivelul Pleistocenului mediu în favoarea bazinului hidrografic al Bistriței – este cazul captării cursului superior al Tazlăului de către râul Nechit, afluent al Bistriței – sau la nivelul Holocenului, când au avut loc captări locale și autocaptări fără mare importanță în configurația rețelei hidrografice (Brânduş, 1981).

Alunecările de teren au condiții deosebit de favorabile de manifestare în ambele depresiuni. Faciesul petrografic, caracterizat prin mare dominanță și alternanță a argilelor și marnelor cu gresii friabile și gipsuri, tectonica activă, inclusiv mișcările seismice, ca și elementele de ordin morfometric – mare densitate a fragmentării reliefului, pantele cu valori cuprinse între 10^0 și 30^0 – la care se adaugă impactul antropic, reprezintă principalii factori cauzali ai proceselor denudaționale, în special ai alunecărilor de teren, variate ca formă și grosime a deluviului, ca intensitate de manifestare. Din acest punct de vedere, depresiunile subcarpatice Tazlău și Oituz-Cășin se încadrează între ariile din România cu o mare și foarte mare frecvență și intensitate a alunecărilor (Bălțeanu, 1997, Ielenicz 1970, Surdeanu, 1998).

Concluzionând, Depresiunea Tazlău de la nord de Troțuș, prin caracterul său tectono-eroziv, prin suprapunerea pe o structură de sincliniu, rezultat în urma înălțărilor postvillafranchiene ale Culmii Pietricica, ca și prin vechimea mai mare a rețelei hidrografice și a reliefului creat de aceasta, se deosebește în esență de Depresiunea Oituz-Cășin, cu caracter eroziv, subsecvent, creație exclusivă a Oituzului și Cășinului, care s-au adâncit pe seama molasei miocene cutate la contactul cu depozitele piemontane monoclinale ale Oușorului și Zăbrăuțului. Impresia de unică depresiune este dată de valea largă a Troțușului, al cărui relief fluvio-denudațional nu se confundă cu al celor două depresiuni – a **Tazlăului**, una din cele mai tipice depresiuni subcarpatice și **Oituz-Cășin**.

Bibliografie

- Apostol L. (1998), *Individualitatea geografică a Subcarpaților Moldovei*, Lucr. Staț de Cercet. "Stejarul", seria Geogr., **X**, Pângărați.
- Brânduș C., Petreuş I., Ungureanu AL. (1971), *Contribuții la studiul geomorfologic al văii Tazlăului Mare*, Lucr. Staț de Cercet. "Stejarul", seria Geol.-Geogr., **IV**, Pângărați.
- Brânduș C. (1981), *Subcarpații Tazlăului. Studiu geomorfologic*, Edit. Academiei, București.
- Brânduș C. (1996), *Asupra limitelor Subcarpaților Moldovei*, Revista Geografică, Institut. de Geografie, **II-III**, 1995-1996, București.
- David M. (1931), *Relieful regiunii subcarpatice din districtele Neamț și Bacău*, An. Institut. Geol. Rom., **VIII**, București.
- Dumitrescu I. (1952), *Studiul geologic al regiunii dintre Oituz și Coza*, An. Com. Geol., **XXIV**, București.
- Grasu C., Catana C., Miclăuș Crina, Boboș I. (1999), *Molasa Carpaților Orientali. Petrografie și sedimentogeneză*, Edit. Tehnică, București.
- Grozavu A. (1992), *Subcarpații dintre Troțuș și Șușița - corelații morfometrice*, An. Univ. "Ștefan cel Mare" Suceava.
- Hristescu E. (1965), *Depresiunea din fața Carpaților Orientali*, Centrul Doc. Ind. Chimice, Petrol, **I**, București.
- Lupu N. N., Șandru I., Brânduș C. (1970), *Terasele râului Troțuș între Uz și Oituz cu privire specială asupra originii defileului de la Cireșoaia*, An. științ. ale Univ. "Al. I. Cuza" Iași, sect. Geogr., **XVI**.
- Motaș I. C. (1961), *Observations sur la sédimentation du Pliocène de Pralea*, C. R. Com. Géol. Roum., **XL-XLI**, București.
- Mrazec L. (1900), *Contribution à l'étude de la dépression subcarpatique*, Bul. Societ. Științif., **IX**, 6, București.
- Popp N. (1975), *Carpates et Subcarpates. Problèmes de leurs limites*, Studia geomorphologica carpatho-balcanica, **IX**, Krakow.
- Săndulescu M. (1984), *Geotectonica României*, Edit. Tehnică, București.
- Surdeanu V. (1998), *Geografia terenurilor degradate*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
- Șandru I. (1956), *Regiunea subcarpatică Onești-Bacău. Studiu de geografie fizică*, An. Științ. ale Univ. "Al. I. Cuza", sect. 2, **II**, fasc. 2, Iași.
- Tufescu V. (1968), *Subcarpații*, Edit. Științifică, București.
- *** (1967), *Harta geologică a României (foile Piatra Neamț și Bacău)*, sc. 1/200 000, Institut. Geol. Rom., București.